

Rapport 7a van commissie 7 inzake het rapport van deputaten kerkorde en kerkrecht (9.16)

Inleiding

5 In het kerkrecht komt een veelheid aan zaken binnen onze kerken samen. Met veel
 waardering heeft uw commissie daarom kennis genomen van het rapport van deputaten
 kerkorde en kerkrecht. Op zorgvuldige wijze hebben deputaten talloze aspecten van het
 kerkelijk leven gewikt en gewogen, uitlopend op weloverwogen voorstellen op terreinen zo
 10 divers als het kerkelijk leven zelf, van psychiatrische problematiek en tuchtsituaties tot
 financiële regelingen en ambtsstructuur. Wanneer we in dit rapport aanvullende en soms
 ook afwijkende voorstellen doen, komt dit dan ook op geen enkele manier in mindering op
 de dankbaarheid die we hier aan deputaten verschuldigd zijn. Uw commissie steunt van
 harte voorstel 6.1.1 om het werk van deputaten goed te keuren.
 15 Onderhavig rapport 7a van uw commissie bespreekt een eerste deel van het rapport van
 deputaten. Voor onderwerpen die meer voorbereiding vergden hoopt uw commissie later
 een rapport 7b voor te kunnen leggen. De onderwerpen die hierin nog aan de orde moeten
 komen, staan aan het slot van dit rapport 7a alvast vermeld.
 N.B.: aan het eind van elke sectie volgen de bijbehorende voorstellen. Achteraan het
 gehele rapport volgen *dezelfde* voorstellen nogmaals, dit keer genummerd en op volgorde
 20 van de Kerkorde en het rapport van deputaten.

Kerkvisitatie

In par. 2.3 komen deputaten tot de conclusie dat het hoewel mogelijk toch niet wenselijk is
 de kerkvisitatie voortaan per particuliere synode te organiseren (o.i. terecht hebben
 25 deputaten hun opdracht zo opgevat, dat zij inderdaad de *wenselijkheid* dienden te
 onderzoeken, 4r34-37). Uw commissie deelt deze conclusie en de overwegingen omtrent
 de praktische haalbaarheid en het wezen van de visitatie die daaraan ten grondslag liggen,
 hoewel niet zozeer dat het huidige reglement een ‘overvloed aan controle-vragen’ (5r33)
 zou bevatten. Verder houdt het voorstel om niet over te gaan tot invoering mede verband
 30 met het voorstel in par. 4.5 om de taken van de PS te minimaliseren.
 Minder overtuigd was uw commissie van het voorstel 6.2.1.2 om uit te spreken dat
 visitatoren zich kunnen laten bijstaan door leden van deputaatschappen. Dit lijkt uw
 commissie een mooi streven, maar praktisch niet haalbaar.
 In par. 2.18 voldoen deputaten aan de opdracht tot herformulering van de vragen ten
 35 aanzien van het breder kerkelijk leven uit deel VII van het visitatiereglement. Deputaten
 wezen er overigens op dat deze opdracht curieus genoeg wel in het besluitenboekje werd
 opgenomen (blz. 52, onder 24), maar niet in de Acta! Uw commissie besprak enkele
 details, resulterend in enkele wijzigingsvoorstellen bij de voorstellen van deputaten in
 40 6.3.14: 1) in vraag 1 ‘kerk’ te vervangen door ‘classis’ en 2) de oude vragen VII.3 en VII.5
 te handhaven als nieuwe vragen VII.1, in gewijzigde vorm, en VII.6. Dit laatste omdat het
 uw commissie blijvend zinnig lijkt om met elkaar in gesprek te zijn over de geestelijke
 omgang met elkaar en de kerkorde en het geen kwaad kan dit te faciliteren door de
 vermelding van deze twee vragen.

Voorstellen:

- 45 1. [#6.2.1.1] niet over te gaan tot het organiseren van de kerkvisitatie per particuliere
 synode;
2. [#6.2.1.2]uUit te spreken dat het niet haalbaar is om visitatoren te laten bijstaan door
 leden van onderscheiden deputaatschappen;
- 50 3. [#6.3.14] bijl. 28 K.O. als volgt te wijzigen:

- uit deel VI te schrappen vraag 10;
- de tekst van deel VII te vervangen door:
 1. Hoe stelt u zich op ten opzichte van het bredere kerkverband, bijvoorbeeld inzake de bepalingen van meerdere vergaderingen?
 - 5 2. Weet uw gemeente zich verbonden met de zusterkerken van de eigen classis?
 3. Op welke wijze maakt u gebruik van de kennis en kunde die via de kerken ook voor uw gemeente beschikbaar is? Op welke wijze kan uw gemeente bijdragen aan de opbouw van de kerken?
 - 10 4. Heeft uw gemeente een (zusterkerk)relatie met kerken van een ander kerkverband en op welke wijze geeft u deze (zusterkerk)relatie gestalte?
 5. Bezint u zich als gemeente op de vragen van de eenheid van de kerk en spant u zich in om eenheid te zoeken?
 - 15 6. Bewandelt u bij eventuele bezwaren tegen bepaalde facetten van de arbeid van een deputaatschap de kerkelijke weg?
 - Vraag in samenwerkingsgemeenten te stellen:
 7. Heeft uw gemeente een samenwerkingsovereenkomst en functioneert deze naar behoren?
 - 20 8. Hoe is het om uw plek in te nemen in meerdere kerkverbanden en daarin volop te participeren?

Kerkelijke tucht

In par. 2.4 en 2.12 verantwoordten deputaten hun behandeling van een aantal opdrachten met betrekking tot de kerkelijke tucht.

25 In 2.4 betreft dat het volgende:

- a. Uw commissie begrijpt de verlegenheid die deputaten hebben ervaren bij de opdracht zich te bezinnen op mogelijkheden om de tucht te optimaliseren en neemt het voorstel van deputaten over om de uitkomsten van het onderzoek van zr. T. Boele-Noort hieromtrent af te wachten. Het onderwerp verdient verdere aandacht. Zie verder onder
 - 30 c.
- b. Deputaten stellen voor de tekst van K.O. art. 77 lid 5 inzake tucht bij overdoop te wijzigen. Uw commissie herkent dat de huidige formulering onhelder is, maar heeft ook uitvoerig met deputaten gesproken over de vraag of de overdoop en de
 - 35 onderliggende opvattingen zoals genoemd op 9r33-38 geen tuchtwaardige dwalingen meer zijn, zoals deputaten betogen in 11r14vv. Deputaten maakten hierbij duidelijk dat tucht uitsluiting uit het Koninkrijk van God betekent en dat dit geestelijk gezien alleen gerechtvaardigd is bij grove openbare zonde of minachting van de Schrift. In geval van overdoop is echter 'slechts' sprake van een verschil (zij het een diepgaand en
 - 40 verstrekkend verschil) van interpretatie van de Schrift. Het betreft hier zonder meer een dwaling, maar er is geen sprake van zonde. Uw commissie overwoog vervolgens echter dat overdoop de verwerping van de eerdere eigen doop betekent, terwijl dat naar het belijden van de kerk het handelen van de drie-enige God is. Deputaten wezen erop dat juist dit belijden in deze situaties ter discussie staat, dus dat in die zin ook hier niet gezegd kan worden dat sprake is van een bewust ingaan tegen de Schrift. Tot slot
 - 45 overwoog uw commissie dat de overdoop in principe betekent dat het betreffende lid vermaningen van de kerkenraad naast zich neergelegd zal hebben, wat neerkomt op het breken van de belijdenisgelofte om zich onder het opzicht van de kerkenraad te stellen. Ook hier tekenden deputaten aan dat het breken van deze belofte weliswaar kwalijk is, maar niet geschiedt uit minachting voor de Schrift, integendeel vaak juist omdat men
 - 50 de Schrift (lees: het eigen nieuwe verstaan daarvan) hoger acht dan de

belijdenisgeloofte. Uw commissie begrijpt de gedachtegang van deputaten, maar is wel van mening dat overdoop alsnog tuchtwaardig kan worden door de manier waarop het betreffende lid ermee omgaat: indien men deze dwaling propageert maakt men zich immers schuldig aan scheurmakerij, wat zonder meer een tuchtwaardige zonde is. Al met al komt uw commissie tot een alternatieve formulering van de hoofdzin bij voorstel 6.3.10: ‘De overdoop is een dwaling omdat zij het handelen van de drie-enige God in de kinderdoop, zoals dat wordt toegezegd naar Schrift en belijdenis, verwerpt. Als zodanig is het reden voor kerkelijke vermaning. Of het in voorkomende gevallen toch reden is voor kerkelijke tucht is ter beoordeling aan de kerkenraad, waarbij zal meewegen of de betreffende persoon ...’ (vervolgens de drie punten van deputaten, 12r5-10).

- c. Deputaten schreven een nieuwe versie van bijlage 44 K.O. (*handleiding* kerkelijke tucht) en gaven in hun rapport aan deze tevens te beschouwen als genoegzame *handreiking* inzake dit onderwerp. Uw commissie had de indruk dat met deze opvatting toch niet geheel aan de zin van de opdracht van de synode werd voldaan, omdat de synode vroeg om een concrete en praktische *handreiking* die niet alleen over tucht over ambtsdragers gaat, maar breder over de tucht binnen het geheel van de gemeente (dit overigens op verzoek van deputaten K.O. zelf, Acta 2016, pag. 523-524). De *handleiding* behoeft toch wel een *handreiking*, bijvoorbeeld met een definitie en verheldering van wat een ‘openbare zonde’ (12r27) is (vgl. naast K.O. art. 80 reeds de overwegingen van de synode als vermeld op blz. 37r30-34). Uw commissie stelt daarom in overleg met deputaten voor om hen in afwachting van het promotieonderzoek van zr. T. Boele-Noort de opdracht te geven alsnog een *handreiking* voor de tucht in zijn algemeenheid te maken, gericht op kerkenraden. Verder besprak uw commissie enkele details in de formuleringen van de *handleiding*. Uw commissie stelt op grond hiervan voor in te stemmen met voorstel 6.3.17, maar met de volgende wijzigingen:

- 12r38: de zin ‘Daarom is het goed ... eenzelfde tuchtzaak’ te vervangen door:

‘Dit betekent onder meer dat ook het fundamentele zogeheten *ne bis in idem*-beginsel van toepassing is op de kerkelijke tucht: niemand mag twee keer veroordeeld worden in eenzelfde tuchtzaak.’;

- 12r40: voeg na ‘... eenzelfde tuchtzaak.’ toe een tussenkopje ‘Tucht over ambtsdragers’ en vervolgens een alinea met de strekking van de nu weggelaten alinea over de verhouding van de algemene tucht tot die over ambtsdragers: ‘In de art. 79 en 80 spreekt de kerkorde in het bijzonder over de tuchtoefening over ambtsdragers. Het is met name bij deze artikelen dat er behoefte is gebleken aan een nadere precisering.’;

- 15r6-14: de tekst van deze alinea verplaatsen onmiddellijk na de nieuwe zin bij 12r40 (zonder nieuw tussenkopje). Verder een nieuwe slotzin toevoegen, zodat de passage op 12r40 in zijn geheel als volgt luidt:

‘*Tucht over ambtsdragers*

In de art. 79 en 80 spreekt de kerkorde in het bijzonder over de tuchtoefening over ambtsdragers. Het is met name bij deze artikelen dat er behoefte is gebleken aan een nadere precisering.

Helaas wordt de noodzaak van concrete kerkelijke tucht voor een deel gevoed door ambtsdragers en andere kerkelijke functionarissen die zich misgaan binnen de pastorale en andere contacten die zij hebben met gemeenteleden.

Kerkenraden dienen daar scherp op toe te zien. Het bestaan van het landelijk Meldpunt misbruik dient op een duidelijke plaats in het kerkgebouw zichtbaar te zijn. Ook is het aanbevelenswaardig er melding van te maken in de

gemeentegids. In voorkomende situaties moet seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ambtsdrager of een andere kerkelijke functionaris duidelijk als zodanig benoemd worden en niet alleen als overspel (wanneer de dader gehuwd is) worden geduid. In deze en andere gevallen van openbare zonde gelden de

5

volgende richtlijnen.’
(Hierna vervolgt de tekst als in 2.4.2.c.3.);

- 13r9: vervang ‘waarna een gezamenlijk besluit wordt genomen’ door: ‘wanneer de besluiten van kerkenraden A en B overeenstemmen zal een gezamenlijk besluit worden genomen’ (het idee is hier dat de kerkenraden het besluit allebei
- 10 afzonderlijk moeten steunen, zodat niet een grote kerkenraad A een kleine kerkenraad B getalsmatig kan overstemmen);
- 14r50: zin ‘Ook besluiten ...’ vervangen door ‘Daartoe behoren ook besluiten ...’ (zin bevatte geen werkwoord);
- 15r36: vul ‘waarin men wijst op’ aan tot: ‘waarin men in zo algemeen mogelijke
- 15 termen wijst op’;
- 16r10: vul ‘de vergadering verlaten’ aan tot: ‘de vergadering verlaten (zie de stipulaties in de IRA). Diakenen zullen op de meerdere vergaderingen niet meestemmen over tuchtzaken.’ Voor de laatste zin pleit de passage in de Acta van 2016, blz. 524: ‘Na onderzoek naar de achtergronden van art. 38 lid 2 valt te
- 20 concluderen dat de synodes het tot op heden in de vrijheid van de plaatselijke kerkenraden hebben gelaten om diakenen bij zaken van opzicht en tucht mee te laten stemmen. Maar wanneer men daartoe niet wil overgaan moet er sprake zijn van een zgn. smalle kerkenraad. Is die er niet, dan spreken en stemmen diakenen over deze zaken mee. In de meerdere vergaderingen zijn diakenen uitgesloten
- 25 van spreek- en stemrecht bij zaken van opzicht en tucht.’

- d. Tot slot van 2.4 geven deputaten aan geen kans te zien eerder verkregen wijsheid te inventariseren; uw commissie heeft zich door de aangedragen redenen laten overtuigen, maar stelt voor om voorstel 6.2.1(moet zijn: 2).1 iets breder te formuleren als: ‘geen jurisprudentie te verzamelen inzake kerkelijke tucht, vanwege de omvang,
- 30 complexiteit en gevoeligheid van deze materie’.

In par. 2.12 overwegen deputaten verder of de specifieke bepalingen inzake censuur over ambtsdragers in art. 79 en 80 K.O. verbetering behoeven, in de zin van een breder en

35 verfijnder instrumentarium, om meer maatwerk te kunnen leveren, in voorkomende gevallen leidend tot een mildere benadering. Deputaten zijn van mening dat dit niet wenselijk is, onder meer vanwege ontwikkelingen in de samenleving die van de kerk juist een hoge morele standaard vragen. Uw commissie herkent de spanning, maar deelt uiteindelijk het oordeel van deputaten om de huidige eenduidige lijn aan te houden.

40 Van belang is wel het onderscheid tussen de schorsing enerzijds (als voorlopige tuchtmaatregel) en de non-actief-stelling anderzijds (als voorlopige ordemaatregel). Een ordemaatregel kan nuttig zijn om een zaak ongehinderd en ordelijk te kunnen onderzoeken zolang schuld nog niet is vastgesteld. Een schorsing is reeds een voorlopige tuchtmaatregel, wanneer schuld al is vastgesteld maar verdere afwikkeling nog gaande is. Hangende een onderzoek kan dus niet geschorst worden, maar slechts op non-actief

45 gesteld. Dit onderscheid ligt ten grondslag aan het voorstel van deputaten in 6.3.11 om lid 1 van artikel 79 te wijzigen. Uw commissie gaat in dit voorstel mee, maar tekent aan dat het woordje ‘voorlopig’ gemist kan worden, omdat de voorlopigheid al is besloten in de termijnbepaling ‘hangende het onderzoek’.

Met deze verheldering is volgens deputaten voldoende duidelijk gemaakt dat de kerken

50 reeds de mogelijkheid kennen om binnen de bestaande regelingen na een tijdelijke

tuchtmaatregel (dus schorsing) over te gaan tot hernieuwde beroepbaarstelling (41r11): dus niet slechts na een periode van op-non-actief-stelling, maar ook nog na een periode van schorsing en gebleken schuld. Op schorsing volgt niet automatisch afzetting. Er is dus de mogelijkheid om de schorsing weer op te heffen, eventueel onmiddellijk gecombineerd met losmaking en beroepbaarstelling wanneer voortzetting van de ambtsbediening in de huidige gemeente niet vruchtbaar mogelijk is. Dit uiteraard met de grootste voorzichtigheid.

Deputaten geven de synode in dit kader voorts in overweging onderzoek te laten doen naar de vorming van regionale commissies van opzicht en tucht (41r23). Zie hiervoor verder de sectie verderop in dit rapport over Geschil-, appel- en tuchtcommissies.

Voorstellen :

1. Deputaten in afwachting van het promotieonderzoek van zr. T. Boele -Noort de opdracht te geven alsnog een handreiking voor de tucht in zijn algemeenheid te maken, gericht op kerkenraden, en hierover aan de synode van 2022 te rapporteren.
2. [#6.2.2.1] Geen jurisprudentie te verzamelen inzake kerkelijke tucht, vanwege de omvang, complexiteit en gevoeligheid van deze materie;
3. [#6.3.10] Art. 77 lid 5 K.O. te wijzigen in:

‘De overdoop is een dwaling omdat zij het handelen van de drie-enige God in de kinderdoop, zoals dat wordt toegezegd naar Schrift en belijdenis, verwerpt. Als zodanig is het reden voor kerkelijke vermaning. Of het in voorkomende gevallen toch reden is voor kerkelijke tucht is ter beoordeling aan de kerkenraad, waarbij zal meewegen of de betreffende persoon:

 - a. bereid is zich te verantwoorden tegenover de Heilige Schrift en zich daaruit te laten onderwijzen;
 - b. zijn/haar opvattingen en de overdoop die daarop volgde niet uitdraagt in de gemeente;
 - c. zich houdt aan eventuele aanwijzingen van de kerkenraad; concreet is te denken aan het niet in aanmerking komen voor leerfuncties binnen de gemeente.’
4. [#6.3.11] K.O. art. 79 lid 1 te wijzigen in: ‘Indien het noodzakelijk blijkt kan hangende het onderzoek de betrokken ambtsdrager op non-actief gesteld worden.’
5. [#6.3.17] K.O. bijl. 44 Handleiding voor kerkelijke tuchtprocedures te vervangen door de tekst van 2.4.2.c, met de volgende wijzigingen:
 - 12r38: de zin ‘Daarom is het goed...eenzelfde tuchtzaak’ te vervangen door: ‘Dit betekent onder meer dat ook het fundamentele zogeheten *ne bis in idem*-beginsel van toepassing is op de kerkelijke tucht: niemand mag twee keer veroordeeld worden in eenzelfde tuchtzaak.’;
 - 12r40: voeg na ‘... eenzelfde tuchtzaak.’ toe de tussenkop ‘Tucht over ambtsdragers’ en vervolgens de tekst: ‘In de art. 79 en 80 spreekt de kerkorde in het bijzonder over de tuchttoefening over ambtsdragers. Het is met name bij deze artikelen dat er behoefte is gebleken aan een nadere precisering. Helaas wordt de noodzaak van concrete kerkelijke tucht voor een deel gevoed door ambtsdragers en andere kerkelijke functionarissen die zich misgaan binnen de pastorale en andere contacten die zij hebben met gemeenteleden. Kerkenraden dienen daar scherp op toe te zien. Het bestaan van het landelijk Meldpunt misbruik dient op een duidelijke plaats in het kerkgebouw zichtbaar te zijn. Ook is het aanbevelenswaardig er melding van te maken in de gemeentegids. In voorkomende situaties moet seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ambtsdrager of een andere kerkelijke functionaris duidelijk als zodanig benoemd worden en niet alleen als overspel (wanneer de dader gehuwd

is) worden geduid. In deze en andere gevallen van openbare zonde gelden de volgende richtlijnen.’;

- 13r9: vervang ‘waarna een gezamenlijk besluit wordt genomen’ door: ‘wanneer de besluiten van kerkenraden A en B overeenstemmen zal een gezamenlijk besluit worden genomen’;
- 14r50: zin ‘Ook besluiten ...’ vervangen door: ‘Daartoe behoren ook besluiten ...’;
- 15r6-14: verwijderen;
- 15r36: ‘waarin men wijst op’ aanvullen tot: ‘waarin men in zo algemeen mogelijke termen wijst op’;
- 16r10: ‘de vergadering verlaten’ aanvullen tot: ‘de vergadering verlaten (zie de stipulaties in de IRA). Diakenen zullen op de meerdere vergaderingen niet meestemmen over tuchtzaken.’

15 ***Geschil-, appel- en tuchtcommissies***

Ter tafel van deze synode ligt een aantal voorstellen met betrekking tot commissies of deputaatschappen die zich bezighouden met diverse aspecten van geschillen, tucht en appels (kortom: problemen). Omdat de aspecten in de beeldvorming niet altijd even helder onderscheiden zijn en omdat de voorstellen onderlinge raakvlakken hebben leek het uw commissie goed de bespreking rond deze thematiek te clusteren in onderhavige paragraaf, dit mede in overleg met commissie 5 aangaande het rapport van de commissie kleine kerken.

Het gaat om de volgende elementen:

- Hierboven is reeds opgemerkt dat deputaten de synode in overweging geven onderzoek te laten doen naar de vorming van regionale tuchtcommissies (41r23), zoals deze ook functioneren in PKN en GKv. Deputaten werken dit nog wat verder uit in hun par. 4.4 en wijzen op de opties van vier poules of een poule als commissie van de generale synode. Voorstel 6.4.5 luidt dienovereenkomstig: ‘een principebesluit te nemen met betrekking tot het instellen van regionale tuchtcommissies’. Hierbij blijft nog onduidelijk of deze organen alleen bedoeld zijn voor tucht over ambtsdragers of ook voor de tucht in het algemeen. Dit vraagt om nadere uitwerking;
- In par. 2.5-6 rapporteren deputaten dat de ICG en de PS-geschilcommissies beide weinig gebruikt worden en dat het daarom niet zinvol is twee parallelle routes te onderhouden. Zij stellen daarom voor de laatste op te heffen en meer bekendheid te geven aan de eerste. Uw commissie ondersteunt de overeenkomstige voorstellen in 6.2.4 (hoewel niet zozeer ‘met klem’, 105r20);
- Instructie 8.05 van de particuliere synode van het Oosten verzoekt deputaten kerkrecht en kerkorde de opdracht te geven de mogelijkheid te onderzoeken om te komen tot een permanente landelijke appelcommissie, en/of een spoedprocedure in de IRA vast te leggen voor zaken van grote (persoonlijke) importantie (8.05/3r21-25). Dit ten dienste van zowel particuliere synode als classis en vooral met het oog op tijdwinst. Deputaten gaven desgevraagd aan in een afzonderlijke spoedprocedure geen heil te zien (het voordeel van tijdwinst weegt niet op tegen het risico van grotere onzorgvuldigheid), maar staan welwillend tegenover het eerste;
- De commissie kleine kerken legt in haar rapport 9.30 het voorstel neer om ‘vooruitlopend op en ter voorbereiding van besluiten over de rol van de particuliere synoden alvast een nieuw deputaatschap ‘appelzaken’ in te stellen’, met o.a. de nadere bepaling dat dit deputaatschap alleen die appels behandelt die niet door de classes kunnen worden afgedaan (9.30/64r19vv.); zie ook de onderliggende visievorming op blz. 50-54.

Uw commissie merkt allereerst op dat dit alles raakt aan het al of niet opheffen van de particuliere synodes. Uit de interne bespreking zowel als uit die met commissie 5 en met deputaten kerkrecht kwam verder naar voren dat een en ander verdere doordenking
 5 behoeft. Een belangrijke voorvraag is onder meer of appel- en tuchtcommissies zelfstandig besluiten nemen of alleen vergaderingen adviseren. Het laatste ligt op dit moment meer voor de hand, omdat het kerkrecht erop is ingericht dat de kerkelijke vergaderingen een besluit nemen, maar het is binnen die kaders wel mogelijk dat een vaste commissie het voorbereidende werk doet (beoordeling van de ontvankelijkheid en onderzoek). Een andere
 10 vraag is op welke manier voorkomen kan worden dat een meer centraal geleide bemensing van dergelijke gremia leidt tot belangenverstrengeling en dubbele petten. Anderzijds ervaart uw commissie de noodzaak van onafhankelijkheid en concentratie van expertise als een zwaarwegend motief, zeker gezien de toenemende complexiteit en juridisering die ook de kerken niet voorbijgaat. Ook het motief van tijdwinst waar vooral instructie 8.05 op wijst acht uw commissie van groot gewicht.

15 Bij dit alles nemen de geschilcommissies overigens wel een iets andere plaats in dan de tucht- en appelcommissies, maar is het toch goed om de onderlinge verhouding van de drie lijnen in het oog te blijven houden. Het verdient goede uitwerking hoe bemiddeling in geschillen, tucht en appel zich tot elkaar verhouden.

Uw commissie komt daarom tot de volgende voorstellen:

20

Voorstellen:

1. [#6.2.4.1] de particuliere synodes te adviseren de geschilcommissies op te heffen;
2. [#6.2.4.2] opdracht te geven aan deputaten kerkorde en kerkrecht om in de kerken bekendheid te geven aan de ICG;
- 25 3. [#6.4.5] uit te spreken dat het wenselijk is om over te gaan tot het instellen van hetzij landelijke, hetzij regionale tucht- en appelcommissies en deputaten kerkorde en kerkrecht op te dragen om 1. mede in verband met instructie 8.05 en rapport 9.30/64 opdracht 4 te onderzoeken hoe deze in goede verhouding met elkaar en de ICG vormgegeven kunnen worden en welke aanpassingen van IRA of K.O. daarvoor nodig
 30 zijn; 2. daarbij in het bijzonder na te gaan of de tucht- en appelprocedures met behoud van zorgvuldigheid sneller en effectiever kunnen, vooral in ingrijpende situaties; en 3. hierover aan de generale synode van 2022 te rapporteren;
4. [-] van besluit 3 kennis te geven aan de particuliere synode van het Oosten, als voorlopig antwoord op instructie 8.05.

35

Ondertekeningsformulieren

Deputaten ontwierpen na een zorgvuldige studie in par. 2.9-11 verbeterde ondertekeningsformulieren met preambule naar bijlagen 12, 39 en 40 K.O. Uw commissie vroeg ook de pre-adviseurs hoe zij de nieuwe versies van deze toch zeer belangrijke
 40 formulieren waardeerden. Zij toonden zich vrij kritisch en plaatsten diverse kanttekeningen. Uw commissie stelt, beide partijen gehoord hebbend, voor om de volgende teksten en preambule te aanvaarden (voor aandachtspunten zie na de voorgestelde tekst):

‘Preambule bij de kerkelijke ondertekingsformulieren

45

Door het plaatsen van een handtekening onder het ondertekeningsformulier, door het ja-woord in de bevestigingsdienst en door de openlijke verklaring aan het begin van iedere generale synode beloven ambtsdragers hun ambtswerk te doen in gebondenheid aan de leer van de Heilige Schrift zoals die is verwoord in onze belijdenisgeschriften. Dit vormt de basis van onze eenheid als kerkverband. Op
 50 grond hiervan hebben we elkaar gevonden en mogen we samen kerk zijn.

Ambtsdragers zullen de volgende formulieren dan ook met een goed geweten onderschrijven en dit middels een handtekening bevestigen.

Het is in dit verband dienstig om nader in te gaan op de aard en het waarom van deze binding aan de belijdenis:

- 5
- Wij weten ons gebonden aan de belijdenis omdat we ervan overtuigd zijn dat zij de leer van de Heilige Schrift getrouw naspreekt. Onze belijdenis heeft geen op zichzelf staand gezag. Ze is geen ‘norma normans’ maar ‘norma normata’. Haar gezag ontleent ze aan de Heilige Schrift. De kerken hebben deze belijdenissen
- 10
- aanvaard omdat ze overeenstemmen met de Schrift en vragen daarom van hun ambtsdragers om ermee in te stemmen. Wij binden ons aan de belijdenisgeschriften omdat we ons gebonden weten aan de Heilige Schrift.
- Deze binding aan de belijdenis dient onbekrompen en ondubbelzinnig te zijn. Ze kan onmogelijk een louter formeel of uitwendig karakter dragen. Ze behoort
- 15
- gedragen te worden door liefde tot God en de leer van de zaligheid. We binden ons eraan juist omdat we willen buigen voor het gezag van de Heilige Schrift over de volle lengte en breedte van het leven en dus ook over onze ambtelijke dienst. Wie afbreuk doet aan de belijdenis als herkenningspunt van het geloof dat de grondslag vormt van de gemeenschap van de kerk, is aan het breken aan
- 20
- de kerk. Er mag niet getornd worden aan het erfgoed zoals de kerk dat heeft ontvangen van het voorgeslacht.
- Deze binding aan de belijdenis beoogt de gemeente te bewaren bij de leer die naar de godzaligheid is en geeft bescherming tegen dwaling die altijd weer op de loer ligt. Waar ambtsdragers in hun ambtswerk steeds handelen in
- 25
- overeenstemming met de door hen geplaatste handtekening wordt de gemeente bewaard voor allerlei wind van leer als ook voor allerlei persoonlijke eenzijdigheden en voorkeuren. Het helpt de kerk om waarlijk katholiek te zijn en blijven in het spoor van de kerk van alle eeuwen.
- De binding aan de belijdenis is en blijft binding aan een menselijk (kerkelijk) geschrift. De belijdenis is de Bijbel zelf niet. Haar gezag is slechts een afgeleid
- 30
- gezag. Wat art. 7 NGB zegt van geschriften van mensen, namelijk dat men ze niet gelijk mag stellen met de goddelijke geschriften, geldt ook voor de geschriften waarin de kerk haar belijden verwoordt. Ook de belijdenis is geen onfeilbaar geschrift. Voortgaand onderzoek van de Heilige Schrift kan tot de
- 35
- overtuiging leiden dat de belijdenis op een concreet punt moet worden bijgesteld. Ook al heeft men zijn handtekening onder de belijdenis gezet, toch heeft men altijd het recht een gravamen in te dienen beargumenteerd vanuit de Schrift. Men zal dit dan niet bedekt of openlijk uitdragen maar langs kerkelijke weg ter toetsing voorleggen aan de kerkelijke vergaderingen.
- Ten slotte dient in dit verband aandacht gevraagd te worden voor wat altijd
- 40
- genoemd is ‘de vrijheid van profetie’. Er is een heel scala van onderwerpen waarover onze belijdenis zich niet uitlaat. Ze brengt alleen de hoofdlijnen van de Bijbelse leer onder woorden. Dit laat ruimte voor verdere uitwerking van de gedachten die erin verwoord worden en het plaatsen van verschillende accenten zoals de tijd/context die vereist. Zo blijft er veel ruimte voor vrije
- 45
- gedachtewisseling over allerlei onderwerpen en doorvertaling van Bijbelse principes naar de praktijk. Onze belijdenis laat hiervoor veel vrijheid terwijl gelijktijdig de belijdenis de grens markeert waarbinnen men dient te opereren.
- 50

Ondertekeningsformulier hoogleraren en docenten in de theologie

Wij, ondergetekenden, hoogleraren in de theologie en/of docenten aan de Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland verklaren voor Gods aangezicht met een goed en oprecht geweten dat de Heilige Schrift het betrouwbare en door de Heilige Geest geïnspireerde Woord van God is. Daarom is ze voor ons de hoogste norm voor ons geloof en leven. Wij stemmen van harte in met de drie oecumenische belijdenisgeschriften en de drie Formulieren van Eenheid, omdat zij de Schrift in alles getrouw naspreken. Zij zijn een uitdrukking van verbondenheid met de katholieke kerk der eeuwen. Hun leer aanvaarden we als een betrouwbare verwoording van de inhoud van ons geloof en als maatstaf voor onze taak aan de Theologische Universiteit.

Het is ons hartelijk voornemen ons onderwijs te geven in overeenstemming met dit belijden van de kerk. Wij beloven deze leer in woord en geschrift steeds voor te staan en ons in te spannen om alle denkbeelden die hiermee in strijd zijn te weerleggen en te weren.

Wij beseffen dat de gemeente geroepen is om pijler en fundament van de waarheid te zijn en dat zij leeft van het Evangelie dat haar is overgeleverd. Ook zijn wij ons ervan bewust dat de eenheid van de kerk gelegen is in haar belijden en dat wij in dit opzicht een bijzondere verantwoordelijkheid hebben. Daarom beloven wij dat wij geen opvattingen die afwijken van het belijden van de kerk in het openbaar zullen verdedigen, hetzij door ons onderwijs, hetzij door publicaties of door de zondagse verkondiging. In plaats daarvan zullen wij onze opvatting uit eigen beweging of desgevraagd voorleggen aan het curatorium. Indien het curatorium dit noodzakelijk acht, zullen wij onze medewerking verlenen aan een door de generale synode in te stellen onderzoek en verklaren wij ons graag bereid de gevraagde verantwoording af te leggen. De synode zal onze opvatting toetsen aan het Woord van God. Aan haar oordeel zullen wij ons onderwerpen en aan de aanwijzingen die wij ontvangen beloven wij ons te houden, behoudens het recht op revisieverzoek.

Ondertekeningsformulier predikanten

Wij, ondergetekenden, dienaren van het goddelijke Woord, behorend tot de classis verklaren voor Gods aangezicht met een goed en oprecht geweten dat de Heilige Schrift het betrouwbare en door de Heilige Geest geïnspireerde Woord van God is. Daarom is ze voor ons de hoogste norm voor ons geloof en leven. Wij stemmen van harte in met de drie oecumenische belijdenisgeschriften en de drie Formulieren van Eenheid, omdat zij de Schrift in alles getrouw naspreken. Zij zijn een uitdrukking van verbondenheid met de katholieke kerk der eeuwen. Hun leer aanvaarden we als een betrouwbare verwoording van de inhoud van ons geloof en als maatstaf voor onze ambtelijke dienst.

Het is ons hartelijk voornemen in leer en leven gestalte te geven aan dit belijden van de kerk. Het is ook ons verlangen hiervan te getuigen in de wereld om ons heen. Wij beloven deze leer steeds voor te staan en ons in te spannen om alle denkbeelden die hiermee in strijd zijn te weerleggen en te weren.

Wij beseffen dat de gemeente geroepen is om pijler en fundament van de waarheid te zijn en dat zij leeft van het Evangelie dat haar is overgeleverd. Ook zijn wij ons ervan bewust dat de eenheid van de kerk gelegen is in haar belijden. Daarom beloven wij dat wij geen opvattingen die afwijken van het belijden van de kerk in het openbaar zullen verdedigen. In plaats daarvan zullen we onze opvatting uit eigen beweging of desgevraagd voorleggen aan de kerkenraad, classis of (particuliere) synode. Deze zal naar aanleiding van onze opvatting een onderzoek

instellen om die te toetsen aan het Woord van God. Wij verklaren ons ten behoeve van dit onderzoek graag bereid de gevraagde verantwoording af te leggen. Aan het oordeel van de kerkelijke vergadering waaraan onze opvatting is voorgelegd zullen we ons conformeren en aan de aanwijzingen die we ontvangen beloven wij ons te houden, behoudens het recht op appel.

Tenslotte beloven wij ons in onze ambtelijke dienst te houden aan de geldende Kerkorde en verdere bepalingen en besluiten van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland.

Ondertekeningsformulier ouderlingen en diakenen

Wij, ondergetekenden, ouderlingen en diakenen van de kerk van verklaren voor Gods aangezicht met een goed en oprecht geweten dat de Heilige Schrift het betrouwbare en door de Heilige Geest geïnspireerde Woord van God is. Daarom is ze voor ons de hoogste norm voor ons geloof en leven. Wij stemmen van harte in met de drie oecumenische belijdenisgeschriften en de drie Formulieren van Eenheid, omdat zij de Schrift in alles getrouw naspreken. Zij zijn een uitdrukking van verbondenheid met de katholieke kerk der eeuwen. Hun leer aanvaarden we als een betrouwbare verwoording van de inhoud van ons geloof en als maatstaf voor onze ambtelijke dienst.

Het is ons hartelijk voornemen in leer en leven gestalte te geven aan dit belijden van de kerk. Het is ook ons verlangen hiervan te getuigen in de wereld om ons heen. Wij beloven deze leer steeds voor te staan en ons in te spannen om alle denkbeelden die hiermee in strijd zijn te weerleggen en te weren.

Wij beseffen dat de gemeente geroepen is om pijler en fundament van de waarheid te zijn en dat zij leeft van het Evangelie dat haar is overgeleverd. Ook zijn wij ons ervan bewust dat de eenheid van de kerk gelegen is in haar belijden. Daarom beloven wij dat wij geen opvattingen die afwijken van het belijden van de kerk in het openbaar zullen verdedigen. In plaats daarvan zullen we onze opvatting uit eigen beweging of desgevraagd voorleggen aan de kerkenraad, classis of (particuliere) synode. Deze zal naar aanleiding van onze opvatting een onderzoek instellen om die te toetsen aan het Woord van God. Wij verklaren ons ten behoeve van dit onderzoek graag bereid de gevraagde verantwoording af te leggen. Aan het oordeel van de kerkelijke vergadering waaraan onze opvatting is voorgelegd zullen we ons conformeren en aan de aanwijzingen die we ontvangen beloven wij ons te houden, behoudens het recht op appel.

Tenslotte beloven wij ons in onze ambtelijke dienst te houden aan de geldende Kerkorde en verdere bepalingen en besluiten van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland.'

[Oecumenische belijdenisgeschriften en Drie formulieren van enigheid bij elk formulier in de voetnoot bij name te vermelden]

Aandachtspunten voor de vergadering zijn bij deze nieuwe formulieren de volgende verwoordingen:

- Deze formulieren spreken met instemming van deputaten nu pas in tweede instantie over 'aanvaarden van' en allereerst over 'instemmen met', als meer hartelijke uitdrukkingwijze;
- De formulieren en preambule stellen niet meer dat de belijdenisgeschriften een 'samenvatting' bieden van de Schrift, maar dat die de Schrift 'in alles getrouw naspreken'. De notie 'samenvatting' is volgens pre-adviseurs problematisch.

‘Samenvatten’ suggereert een belangeloze verkorte weergave van de Bijbelboeken zonder dogmatische interpretatie. Afgezien van de vraag of dat in het algemeen wel mogelijk is, is zo’n interpreterend en expliciterend moment in de belijdenisgeschriften echter duidelijk aanwezig in verband met de opkomst van dwaling. Het ‘getrouw naspreken’ vangt de beide elementen van enerzijds het onbetwist gezag en anderzijds het afgeleid karakter daarvan;

- Uw commissie stelt voor het recht op appel en revisieverzoek in alle formulieren te behouden; dit voorstel kon op instemming rekenen van deputaten;
- Uw commissie voegde de zinsnede ‘als uitdrukking van verbondenheid met de katholieke kerk der eeuwen’ met instemming van deputaten toe aan de door hen voorgestelde tekst;
- Het defensieve ‘verdedigen’ stelt uw commissie op advies van de pre-adviseurs voor te vervangen door het meer positieve ‘voor te staan’;
- In de door deputaten voorgestelde tekst was sprake van de belofte om geen afwijkende opvattingen ‘in de openbaarheid te brengen’ (o.a. 35r24). In die formulering lijkt er nooit meer gesproken te worden over afwijkende opvattingen, of men ze deelt of niet. De verwoording van uw commissie ondervangt deze moeilijkheid en kon op instemming rekenen van deputaten;
- In de versie van deputaten spreken twee alinea’s over de verantwoording bij van de belijdenisgeschriften afwijkende opvattingen: een over de verantwoording uit eigen beweging en een over de verantwoording op last van een vergadering. Uw commissie stelt naar aanleiding van opmerkingen van pre-adviseurs voor om deze twee alinea’s samen te voegen tot een enkele meer uitgebreide, met behulp van de zinsnede ‘uit eigen beweging of desgevraagd’.

Voorstellen:

1. [#6.2.3.1,2,4] de ondertekeningsformulieren vast te stellen overeenkomstig de tekst in rapport 7a van commissie 7 inzake het rapport van deputaten kerkorde en kerkrecht, in de sectie over de ondertekeningsformulieren
2. [#6.2.3.3] de preambule vast te stellen overeenkomstig de tekst in rapport 7a van commissie 7 inzake het rapport van deputaten kerkorde en kerkrecht, in de sectie over de ondertekeningsformulieren, als uitleg over de noodzaak en de bedoeling van de ondertekening en die tekst aan de formulieren te doen voorafgaan;
3. [#6.3.13,15,16] de ondertekeningsformulieren in de bijlagen 12, 39 en 40 te vervangen door de nieuw vastgestelde en eenmalig te laten voorafgaan door de preambule;

Emeritikas

In 2.16 doen deputaten een voorstel inzake de verdeling van de gelden bij opheffing van kleine gemeenten. Uw commissie meent dat deputaten in principe een begaanbare weg wijzen in de verdrietige omstandigheid dat een gemeente moet worden opgeheven. Ook al voelt het wellicht niet goed als er bij opheffing een soort naheffing (of dringend advies) komt vanuit de emeritikas, toch gaat het in zekere zin om een uitstaande verplichting. Voor een beoordeling van de precieze financiële regelingen werd de hulp ingeroepen van commissie 6, die adviseerde het voorstel over te nemen en er nog iets aan toe te voegen.

Via deputaatschap OBenA zijn gemeenten namenlijk soms ook jarenlang financieel ondersteund. Bij de opheffing van een plaatselijke gemeente zoekt OBenA altijd al contact om daaraan te herinneren en heeft OBenA daardoor in een aantal situaties ook substantiële bedragen teruggekregen. Commissie 6 adviseert daarom om in de *Handreiking Opheffing plaatselijke Kerk* (HOK) een opmerking op te nemen met de strekking van een verzoek om na eventuele afdracht aan de emeritikas ook rekening te houden met voorheen verleende

steun door OBenA (dus in die volgorde: eerst emeritikas en voor sommige gemeenten daarna waar mogelijk OBenA).

Voorstel:

- 5 [#6.2.6] deputaten opdracht te geven de handreiking opheffing plaatselijke kerk (HOK) aan te passen overeenkomstig de door deputaten emeritikas ontworpen regeling in 2.16.2.2.1 van rapport 9.16 en daarbij ook een verzoek op te nemen om na afdracht aan de emeritikas rekening te houden met eventueel verleende steun door OBenA.

10 ***Psychiatrische problematiek predikanten***

Deputaten verantwoorden in par. 2.19 hoe zij onderzochten of er een regeling mogelijk is voor predikanten met psychiatrische problematiek. Zij concluderen dat een predikant altijd een beroep kan doen op het blokkeringsrecht en dat er hier derhalve een niet te vullen leemte bestaat. Uw commissie deelt deze taxatie, zodat deze onbevredigende situatie zal
15 blijven bestaan.

Voorstel:

Te constateren dat er in verband met psychiatrische problematiek bij predikanten geen mogelijkheden bestaan voor een kerkelijke regeling in het kader van art. 11 en 13 K.O.,
20 naar analogie van regelingen die in het maatschappelijk leven functioneren.

(Overige) wijzigingen in de kerkorde

In 3.5 stellen deputaten enkele overige wijzigingen voor:

- Bij art. 6 K.O.: steun van uw commissie;
- 25 - Bij art. 37 K.O. stellen deputaten voor om bij beslissingen met een grote financiële impact voortaan de kerkenraad te verplichten om vooraf instemming van de gemeente te vragen. Na bespreking van de vraag of de raadpleging niet beter niet-bindend zou kunnen zijn overtuigden deputaten uw commissie ervan dat de gemeente het recht heeft om bij uitgaven als voor een verbouwing met grote financiële gevolgen of nieuwbouw
30 (dus niet voor iedere opknapbeurt van bijv. € 2.000), waarbij meerjarige verplichtingen worden aangegaan, een bindende stem uit te brengen. Uw commissie steunt dus het voorstel;
- Op drie punten van de K.O. stellen deputaten voor om de bepalingen in
overeenstemming te brengen met de voortgang van interkerkelijke contacten. Uw
35 commissie deelt deze intentie en wil het voorstel m.b.t. art. 70 uitbreiden, zodat het niet alleen de kerken betreft die genoemd worden in bijlage 8 K.O., maar alle kerken van gereformeerd belijden. Dat vergt een nieuwe formulering van de bepaling;
- Schrappen van een onjuiste uitdrukking in bijl. 28: steun.

40 *Voorstellen:*

1. [#6.3.5] Art. 6 K.O. lid 2c toe te voegen: ‘4. dat een predikant bij gehele of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid gebruik zal maken van de wettelijke voorzieningen waar hij als werknemer aanspraak op kan maken. Om de betreffende uitkering te verkrijgen en te behouden, zal hij zich houden aan de plichten en
45 voorschriften die aan deze uitkering verbonden zijn.’;
2. [#6.3.7] Art. 37 K.O. toe te voegen: ‘5. Bij beslissingen met een grote financiële impact zal de kerkenraad vooraf de instemming van de gemeente vragen.’;
3. [#6.3.8] Art. 60 K.O. lid 3a te wijzigen in: ‘Indien één van beide ouders van het kind geen lid van de gemeente is en niet behoort tot een van de kerken genoemd in bijlage 8

K.O. of tot een van de gemeenten bedoeld in bijlage 8a K.O. zal van hem/haar de beantwoording van de doopvragen niet gevraagd worden.’;

4. [#6.3.9] Art. 70, lid 1c te wijzigen in: ‘Wanneer bij een huwelijk een van de partijen niet behoort tot de Christelijke Gereformeerde Kerken, maar zij na hun huwelijk samen lid worden van een kerk van gereformeerd belijden, wordt aan het oordeel van de kerkenraad gelaten of een dergelijk huwelijk kerkelijk kan worden bevestigd.’;
5. [#6.3.12] Art. 82 K.O. lid 1e te wijzigen in: ‘Het staat de kerkenraden vrij om wel een attestatie af te geven aan leden die zich willen aansluiten bij een van de kerken genoemd in bijlage 8 K.O. of tot een van de gemeenten bedoeld in bijlage 8a K.O.’;
6. [#6.3.14.2] Uit de tekst van K.O. bijl. 28 vraag VI.3 te schrappen het gedeelte: ‘(een zgn. ledenvergadering)’;

Overkomst van emerituspredikanten uit het buitenland

Deputaten stellen in 3.4 voor emerituspredikanten die overkomen uit het buitenland voortaan de rechten van emerituspredikant toe te kennen. Desgevraagd lichtten deputaten toe dat deze regeling geen financiële consequentie heeft voor onze emeritikas. Uw commissie steunt het voorstel.

Voorstel:

[#6.3.3.2] Aan K.O. art. 4, lid 4 toe te voegen als lid c: ‘Wanneer een emerituspredikant uit een buitenlandse kerk waarmee onze kerken volledige correspondentie hebben wenst over te komen, kan hij de rechten van emerituspredikant in onze kerken ontvangen. Daartoe vraagt hij een colloquium aan bij de classis waartoe de gemeente behoort waar hij lid wenst te worden. Na positieve uitslag ontvangt hij de rechten van een emerituspredikant.’

Definitie ‘belanghebbende’

Uw commissie heeft zich gebogen over het verzoek van deputaten in par. 3.6 om een uitspraak te doen over de precieze invulling van het begrip ‘belanghebbende’ in de IRA. Uw commissie acht het met deputaten mede met het oog op het gevaar van juridisering van het kerkelijk leven van belang dat er grenzen gesteld kunnen worden aan bemoeizucht of uitwassen. Een stapeling aan schrijvens (soms woordelijk overeenkomend) is niet nodig en onwenselijk te noemen (kerkenraden kunnen navragen of er reeds appels zijn binnengekomen en de zaak dan met een gerust geweten afwachten). Toch ziet uw commissie geen mogelijkheden om de grens tussen een gerechtvaardigd belang enerzijds en bemoeizucht anderzijds door middel van een definitie duidelijk te maken. Het zal hier moeten aankomen op prudentie en geestelijke wijsheid. Uw commissie pleit voor handhaving van de brede definitie in de zin van de toelichting op de IRA van mr. H. de Hek zoals verschenen in *Ambtelijk contact* en gepubliceerd op de website cgk.nl/project/kerkorde-en-kerkrecht/ (pag. 5-6), waarbij het dus voor belanghebbenden voluit mogelijk blijft om in appel te gaan waar het de leer of het samenleven van de kerken als geheel betreft. Uw commissie deelt ook niet de gedachte dat de zinnen op 98r28-32 voor een beperkte definitie zouden pleiten, want ook met zo’n eventuele beperkte definitie houdt het appelbesluit precedentwerking.

Voorstel:

[#6.4.4] uit te spreken dat ook anderen dan directbetrokkenen belanghebbend kunnen zijn waar het de leer of het samenleven van de kerken als geheel betreft, zulks ter beoordeling van de kerkelijke vergadering.

Discrepancie besluit DOE-bepaling 2013 en Acta generale synode 2016 / revisieverzoek 11.17/2-3

Deputaten wijzen in par. 4.1 op wat zij noemen een ‘foutje’ in de besluitvorming van de
 5 generale synode van 2016, inzake bepalingen inzake samenwerkingsgemeenten (nog vóór
 deze kwestie in de kerken tot discussie leidde, 99r14). Bij deze kwestie doet ook de classis
 Haarlem een verzoek om opheldering (11.17/2-3).

Het probleem is reeds gezien door deputaten eenheid, die hiervoor zoals bekend drie
 oplossingsrichtingen aandragen (9.18/22-24; vgl. 9.18/5-6 en de voorstellen van DOE op
 10 9.18/47-48). De classis Haarlem zal de gevraagde duidelijkheid dus krijgen vanuit de
 besluiten die de synode neemt inzake dit rapport. Uw commissie stelt dan ook in overleg
 met commissie 4 voor om deze zaak door te geleiden naar de bespreking van het rapport
 van deputaten eenheid en en commissie 4 van de uitkomsten hiervan kennis te laten geven
 aan de classis Haarlem. Hierbij is het zaak dat er duidelijkheid komt over de vraag welke
 15 zaken wel en welke (wellicht) niet door de plaatselijke kerkenraad kunnen worden
 afgedaan.

Overigens zij op deze plaats reeds opgemerkt dat deputaten desgevraagd betoogden dat de
 in 2013 aanvaarde bepaling (dat het bij divergerend kerkrecht aan de kerkenraad is om
 plaatselijk een weg te zoeken) als *algemene regel* beschouwd moet worden (daarover is,
 20 zoals deputaten toelichtten, ‘op de GS 2013 geen enkele discussie geweest, noch binnen
 commissie 5 noch op de plenaire vergadering’) en dat de bepaling in bijlage 3 art. 3d van
 datzelfde rapport (‘Vrouwelijke leden van de gemeente hebben geen passief kiesrecht
 wanneer één van de kerkverbanden van de samenwerkingsgemeente daarvoor niet de
 ruimte geeft.’) hierop destijds al een *expliciete uitzondering* vormde. Bij de regel van 2016
 25 dat in samenwerkingsgemeenten de minst ver strekkende kerkorde vigeert, is volgens
 deputaten niet meer gedacht aan het eerdere besluit van 2013. Bij uw commissie leeft wel
 de vraag hoe het ontbreken van discussie in 2013 bij zowel commissie 5 als de plenaire
 vergadering beschouwd moet worden: als stilzwijgende instemming of als onoplettendheid.

Uitgave kerkorde

30 Deputaten stellen voor een nieuwe kerkorde uit te geven. Uw commissie steunt dit
voorstel:

[#6.3.19] deputaten opdracht te geven een nieuwe uitgave van de kerkorde te verzorgen en
 digitaal toegankelijk te maken, waarin opgenomen de besluiten van de generale synodes
 35 van Urk-Maranatha 2013-15, Nunspeet 2016-17 en Dordrecht 2019-20.

Minimalisering particuliere synoden

Deputaten doen in par. 4.5 een voorstel om de particuliere synoden te minimaliseren. Uw
 commissie constateerde dat een soortgelijk maar breder uitgewerkt voorstel hieromtrent
 40 aan de orde is in het rapport van de commissie kleine kerken en besloot in overleg met
 commissie 5 de rapportage hierover aan commissie 5 te laten.

Ambtsgeheim

Uw commissie steunt het verzoek in par. 4.8 om studie te verrichten naar de grenzen van
 45 het ambtsgeheim.

Voorstel:

[#6.1.4] deputaten de opdracht te geven een studie te verrichten naar de grenzen van het
 ambtsgeheim voor ambtsdragers.

Vervolgrapportage

In onderhavig rapport 7a zijn de volgende punten van rapport 9.16 nog niet behandeld. Deze zullen aan de orde komen in latere rapportage:

- 5 - *Art. 3 K.O., art. 6 K.O., positie van de evangelist*
 Voor de bezinning op K.O. art 3 lid 1 in par. 2.8, de bespreking van adviesaanvragen met
 betrekking tot predikanten die vrijgesteld worden naar art. 6 K.O. in par. 3.2 en bovendien
 de paragrafen 2.14 en 2.15 over ambt en evangelist verwijst uw commissie naar haar
 10 rapport 13 inzake de ambten. In dit rapport pleit uw commissie voor een adviescommissie
 ambtsstructuur. De uitkomsten hiervan zullen mede bepalend zijn voor de bespreking van
 deze onderdelen van het rapport van deputaten kerkorde en kerkrecht.
- *Overkomst van predikanten uit kerken met contact / instructie 8.09*
 Deputaten doen in par. 3.3 naar aanleiding van een hulpvraag een voorstel tot wijziging
 15 van art. 4 en 5 K.O., om de overgang van predikanten uit en naar aanpalende
 kerkverbanden te regelen naar analogie van de overgang van predikanten uit en naar het
 buitenland (voorstellen 6.3.3.1-2 en 6.3.20). Een voorstel van vergelijkbare strekking maar
 andere bewoordingen ligt op tafel via instructie 8.09 uit de P.S. van het Westen.
- 20 - *Geregistreerd partnerschap*
 Deputaten deden op last van de vorige generale synode onderzoek naar eventuele
 implicaties van de gewijzigde wetgeving ten aanzien van geregistreerd partnerschap en
 komen in par. 2.13 tot de aanbeveling kerkelijke bevestiging van een geregistreerd
 partnerschap mogelijk te maken, op voorwaarde dat het stel 'gelijkwaardige beloften'
 25 aflegt (46r17).
- *Aanvullend rapport inzake IRA*
 Zoals deputaten aankondigden op 3r22 verscheen een aanvullend rapport over de IRA.
- 30 **Voorstellen**
 De generale synode
 heeft kennisgenomen van
 1. rapport 9.16 van deputaten kerkorde en kerkrecht;
 2. rapport 7a van commissie 7 inzake rapport 9.16 van deputaten kerkorde en kerkrecht;
 35 heeft gehoord
 de bespreking ter vergadering;
- en besluit
- 40 1. *Met betrekking tot het deputaatschap:*
 [1.1 [#6.1.1] volgt later];
 1.2 [#6.1.2] opnieuw deputaten en een adviseur te benoemen;
 [1.3 [#6.1.3] volgt later]
 1.4 [#6.1.4] deputaten de opdracht te geven een studie te verrichten naar de grenzen van
 45 het ambtsgeheim voor ambtsdragers;
2. *Met betrekking tot de opdrachten van de generale synode van 2016:*
 2.1.1 [#6.2.1.1] Niet over te gaan tot het organiseren van de kerkvisitatie per particuliere
 synode;

- 2.1.2 [#6.2.1.2] Uit te spreken dat het niet haalbaar is om visitatoren te laten bijstaan door leden van onderscheiden deputaatschappen;
- 2.2.1 [#6.2. 2.1] geen jurisprudentie te verzamelen inzake kerkelijke tucht, vanwege de omvang, complexiteit en gevoeligheid van deze materie;
- 5 2.2.2 [-] Deputaten in afwachting van het promotieonderzoek van mw. T. Boele -Noort de opdracht te geven alsnog een handreiking voor de tucht in zijn algemeenheid te maken, gericht op kerkenraden, en hierover aan de synode van 2022 te rapporteren;
- 2.3.1 [#6.2.3.1,2,4] de ondertekeningsformulieren vast te stellen overeenkomstig de tekst in rapport 7a van commissie 7 inzake het rapport van deputaten kerkorde en kerkrecht, in de sectie over de ondertekeningsformulieren;
- 10 2.3.2 [#6.2.3.3] de preambule vast te stellen overeenkomstig de tekst in rapport 7a van commissie 7 inzake het rapport van deputaten kerkorde en kerkrecht, in de sectie over de ondertekeningsformulieren, als uitleg over de noodzaak en de bedoeling van de ondertekening en die tekst aan de formulieren te doen voorafgaan;
- 15 2.4.1 [#6.2.4.1] de particuliere synodes te adviseren de geschilcommissies op te heffen;
- 2.4.2 [#6.2.4.2] opdracht te geven aan deputaten kerkorde en kerkrecht om in de kerken bekendheid te geven aan de ICG;
- [2.5 [#6.2.5] volgt later]
- 2.6 [#6.2.6] deputaten opdracht te geven de handreiking opheffing plaatselijke kerk (HOK) aan te passen overeenkomstig de door deputaten emeritikas ontworpen regeling in 2.16.2.2.1 van rapport 9.16 en daarbij ook een verzoek op te nemen om na afdracht aan de emeritikas rekening te houden met eventueel verleende steun door OBenA.
- 20
- 25 *3. Met betrekking tot de kerkorde*
- [3.1 [#6.3.1] volgt later]
- [3.2 [#6.3.2] volgt later]
- [3.3.1 [#6.3.3.1] volgt later]
- 3.3.2 [#6.3.3.2] Aan K.O. art. 4, lid 4 toe te voegen als lid c: ‘Wanneer een emerituspredikant uit een buitenlandse kerk waarmee onze kerken volledige correspondentie hebben wenst over te komen, kan hij de rechten van emerituspredikant in onze kerken ontvangen. Daartoe vraagt hij een colloquium aan bij de classis waartoe de gemeente behoort waar hij lid wenst te worden. Na positieve uitslag ontvangt hij de rechten van een emerituspredikant.’
- 30
- [3.3.3 [#6.3.3.3] volgt later]
- [3.3.4 [#6.3.3.4] volgt later]
- [3.3.4 [#6.3.3.5] volgt later]
- [3.4 [#6.3.4] volgt later]
- 3.5 [#6.3.5] Art. 6 K.O. lid 2c toe te voegen: ‘4. dat een predikant bij gehele of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid gebruik zal maken van de wettelijke voorzieningen waar hij als werknemer aanspraak op kan maken. Om de betreffende uitkering te verkrijgen en te behouden, zal hij zich houden aan de plichten en voorschriften die aan deze uitkering verbonden zijn.’;
- 40
- [3.6 [#6.3.6] volgt later]
- 45 3.7 [#6.3.7] Art. 37 K.O. toe te voegen: ‘5. Bij beslissingen met een grote financiële impact zal de kerkenraad vooraf de instemming van de gemeente vragen.’;
- 3.8 [#6.3.8] Art. 60 K.O. lid 3a te wijzigen in: ‘Indien één van beide ouders van het kind geen lid van de gemeente is en niet behoort tot een van de kerken genoemd in bijlage 8 K.O. of tot een van de gemeenten bedoeld in bijlage 8a K.O. zal van hem/haar de beantwoording van de doopvragen niet gevraagd worden.’;
- 50

- 3.9 [#6.3.9] Art. 70, lid 1c te wijzigen in: ‘Wanneer bij een huwelijk een van de partijen niet behoort tot de Christelijke Gereformeerde Kerken, maar zij na hun huwelijk samen lid worden van een kerk van gereformeerd belijden, wordt aan het oordeel van de kerkenraad gelaten of een dergelijk huwelijk kerkelijk kan worden bevestigd.’;
- 5 3.10 [#6.3.10] Art. 77 lid 5 K.O. te wijzigen in:
 ‘De overdoop is een dwaling omdat zij het handelen van de drie-enige God in de kinderdoop, zoals dat wordt toegezegd naar Schrift en belijdenis, verwerpt. Als zodanig is het reden voor kerkelijke vermaning. Of het in voorkomende gevallen toch reden is voor kerkelijke tucht is ter beoordeling aan de kerkenraad, waarbij zal
 10 meewegen of de betreffende persoon:
- a. bereid is zich te verantwoorden tegenover de Heilige Schrift en zich daaruit te laten onderwijzen;
 - b. zijn/haar opvattingen en de overdoop die daarop volgde niet uitdraagt in de gemeente;
 - 15 c. zich houdt aan eventuele aanwijzingen van de kerkenraad; concreet is te denken aan het niet in aanmerking komen voor leerfuncties binnen de gemeente.’
- 3.11 [#6.3.11] K.O. art. 79 lid 1 te wijzigen in: ‘Indien het noodzakelijk blijkt kan hangende het onderzoek de betrokken ambtsdrager op non-actief gesteld worden.’
- 3.12 [#6.3.12] Art. 82 K.O. lid 1e te wijzigen in: ‘Het staat de kerkenraden vrij om wel
 20 een attestatie af te geven aan leden die zich willen aansluiten bij een van de kerken genoemd in bijlage 8 K.O. of tot een van de gemeenten bedoeld in bijlage 8a K.O.’;
- 3.13 [#6.3.13,15,16] de ondertekeningsformulieren in de bijlagen 12, 39 en 40 te vervangen door de nieuw vastgestelde en eenmalig te laten voorafgaan door de preambule;
- 25 3.14 [#6.3.14] Bijl. 28 K.O. als volgt te wijzigen:
 [3.14.1 [#6.3.14.1] volgt later]
- uit de tekst van vraag VI.3 te schrappen het gedeelte: ‘(een zgn. ledenvergadering)’;
 - uit deel VI te schrappen vraag 10;
 - de tekst van deel VII te vervangen door:
- 30 1. Hoe stelt u zich op ten opzichte van het bredere kerkverband, bijvoorbeeld inzake de bepalingen van meerdere vergaderingen?
 2. Weet uw gemeente zich verbonden met de zusterkerken van de eigen classis?
 3. Op welke wijze maakt u gebruik van de kennis en kunde die via de kerken ook voor uw gemeente beschikbaar is? Op welke wijze kan uw gemeente
 35 bijdragen aan de opbouw van de kerken?
 4. Heeft uw gemeente een (zusterkerk)relatie met kerken van een ander kerkverband en op welke wijze geeft u deze (zusterkerk)relatie gestalte?
 5. Bezint u zich als gemeente op de vragen van de eenheid van de kerk en spant u zich in om eenheid te zoeken?
 - 40 6. Bewandelt u bij eventuele bezwaren tegen bepaalde facetten van de arbeid van een deputaatschap de kerkelijke weg?
 Vraag in samenwerkingsgemeenten te stellen:
 7. Heeft uw gemeente een samenwerkingsovereenkomst en functioneert deze naar behoren?
 - 45 8. Hoe is het om uw plek in te nemen in meerdere kerkverbanden en daarin volop te participeren?;
- 3.17 [#6.3.17] K.O. bijl. 44 Handleiding voor kerkelijke tuchtprocedures te vervangen door de tekst van 2.4.2.c, met de volgende wijzigingen:
- 12r38: de zin ‘Daarom is het goed...eenzelfde tuchtzaak’ te vervangen door: ‘Dit
 50 betekent onder meer dat ook het fundamentele zogeheten *ne bis in idem*-beginsel

van toepassing is op de kerkelijke tucht: niemand mag twee keer veroordeeld worden in eenzelfde tuchtzaak.’;

- 12r40: voeg na ‘... eenzelfde tuchtzaak.’ toe de tussenkop ‘Tucht over ambtsdragers’ en vervolgens de tekst: ‘In de art. 79 en 80 spreekt de kerkorde in het

5

bijzonder over de tuchttoefening over ambtsdragers. Het is met name bij deze artikelen dat er behoefte is gebleken aan een nadere precisering. Helaas wordt de noodzaak van concrete kerkelijke tucht voor een deel gevoed door ambtsdragers en andere kerkelijke functionarissen die zich misgaan binnen de pastorale en andere contacten die zij hebben met gemeenteleden. Kerkenraden dienen daar scherp op toe te zien. Het bestaan van het landelijk Meldpunt misbruik dient op een duidelijke plaats in het kerkgebouw zichtbaar te zijn. Ook is het aanbevelenswaardig er melding van te maken in de gemeentegids. In voorkomende situaties moet seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ambtsdrager of een andere kerkelijke functionaris duidelijk als zodanig benoemd worden en niet alleen als overspel (wanneer de dader gehuwd is) worden geduid. In deze en andere gevallen van openbare zonde gelden de volgende richtlijnen.’;

10

15

- 13r9: vervang ‘waarna een gezamenlijk besluit wordt genomen’ door: ‘wanneer de besluiten van kerkenraden A en B overeenstemmen zal een gezamenlijk besluit worden genomen’;

20

- 14r50: zin ‘Ook besluiten ...’ vervangen door ‘Daartoe behoren ook besluiten ...’;

- 15r6-14: verwijderen;

- 15r36: ‘waarin men wijst op’ aanvullen tot: ‘waarin men in zo algemeen mogelijke termen wijst op’;

25

- 16r10: ‘de vergadering verlaten’ aanvullen tot: ‘de vergadering verlaten (zie de stipulaties in de IRA). Diakenen zullen op de meerdere vergaderingen niet meestemmen over tuchtzaken.’;

[3.18 [#6.3.18] volgt later]

- 3.19 [#6.3.19] deputaten opdracht te geven een nieuwe uitgave van de kerkorde te verzorgen en digitaal toegankelijk te maken, waarin opgenomen de besluiten van de generale synodes van Urk-Maranatha 2013-15, Nunspeet 2016-17 en Dordrecht 2019-20;

30

[3.20 [#6.3.20] volgt later]

4. Met betrekking tot zaken van algemene aard

35

[4.1 [#6.4.1] volgt later]

[4.2 [#6.4.2] volgt later]

[4.3 [#6.4.3] volgt later]

- 4.4 [#6.4.4] uit te spreken dat ook anderen dan directbetrokkenen belanghebbend kunnen zijn waar het de leer of het samenleven van de kerken als geheel betreft, zulks ter beoordeling van de kerkelijke vergadering;

40

- 4.5 [#6.4.5] uit te spreken dat het wenselijk is om over te gaan tot het instellen van hetzij landelijke, hetzij regionale tucht- en appelcommissies en deputaten kerkorde en kerkrecht op te dragen om 1. mede in verband met instructie 8.05 en rapport 9.30/64 opdracht 4 te onderzoeken hoe deze in goede verhouding met elkaar en de ICG vormgegeven kunnen worden en welke aanpassingen van IRA of K.O. daarvoor nodig zijn; 2. daarbij in het bijzonder na te gaan of de tucht- en appelprocedures met behoud van zorgvuldigheid sneller en effectiever kunnen, vooral in ingrijpende situaties; en 3. hierover aan de generale synode van 2022 te rapporteren;

45

- 4.5.1 [-] van besluit 4.5 kennis te geven aan de particuliere synode van het Oosten, als voorlopig antwoord op instructie 8.05.

50

[4.6 [#6.4.6] doorgeleid naar commissie 5]

4.5.7 [-] Te constateren dat er in verband met psychiatrische problematiek bij predikanten geen mogelijkheden bestaan voor een kerkelijke regeling in het kader van art. 11 en 13 K.O., naar analogie van regelingen die in het maatschappelijk leven functioneren.

5

N.C. Smits, rapporteur